

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Buitenlandse Zaken over haar brieven inzake Reactie op verzoek commissie over de Kabinetsinzet t.a.v. de ministeriële vergadering van de Raad van Europa van 16-17 mei in Straatsburg en terugblik op het afgelopen jaar (Kamerstuk 20 043, nr. 142), Antwoorden op vragen commissie over de appreciatie van de Top van de Raad van Europa van 16-17 mei in Reykjavik (Kamerstuk 20 043, nr. 135) (Kamerstuk 20 043, nr. 137), Reactie op verzoek commissie over een burgerbrief om een registratiepunt in te stellen voor klachten over het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) (Kamerstuk 36200 V, nr. 98) en de Reactie op de motie van het lid Brekelmans over geen onomkeerbare stappen zetten in de keuze voor een instrument omtrent het recht op een schone leefomgeving (Kamerstuk 32 735, nr. 373) (Kamerstuk 32 735, nr. 379).

De fungerend voorzitter van de commissie,
De Roon

Adjunct-griffier van de commissie,
Dekker

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de Volt-fractie

II Antwoord / Reactie van de Minister

III Volledige agenda

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat het kabinet bij de ministeriële vergadering van de Raad van Europa zal pleiten voor zo spoedig mogelijke voortgang op de uitkomsten van de conferentie Restoring Justice for Ukraine. Deze leden delen deze wens en kijken uit naar de opzet van de claimscommissie en het compensatiefonds. Kan de Minister aangeven of er al claims zijn neergelegd bij het Schaderegister?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat het secretariaat van het Comité van Ministers een technisch bezoek aan Ankara heeft gebracht en daar de vrijlating van Osman Kavala heeft bepleit. Heeft het secretariaat ook de zaak van Selahattin Demirtas besproken en zo nee, waarom niet? Is de Minister bereid om tijdens het Comité van Ministers te bepleiten dat in diplomatieke betrekkingen met Turkije beide zaken besproken moeten worden, conform de motie-Paternotte/Piri (Kamerstuk 36 410 V, nr. 55) van 14 februari 2024?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda. Zij hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie lezen dat de focus van het Schaderegister voor Oekraïne momenteel ligt op het opzetten van de claimscommissie. Wat is hierbij de Nederlandse inzet? Het digitale schaderegister is sinds 2 april jongstleden actief. Wat zijn de eerste resultaten van dit digitale Schaderegister? Hoe beoordeelt de Minister het functioneren van het Schaderegister?

De leden van de VVD-fractie lezen dat het Nederlandse Voorzitterschap van het Comité van Partijen van het Verdrag van Istanboel zich zal richten op landen die het verdrag nog niet hebben geratificeerd. Op welke specifieke landen die het verdrag nog niet hebben geratificeerd, zal Nederland zich richten?

De leden van de VVD-fractie lezen over de interstatelijke klacht bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) tegen de Russische Federatie voor haar rol in het neerhalen van vlucht MH17. Wat verwacht de Minister in de uitspraak die gedaan zal worden op 12 juni 2024?

Hoe kijkt de Minister aan tegen de resolutie van de Parlementaire Assemblée van de Raad van Europa (PACE) waarin opgeroepen wordt een internationaal compensatiemechanisme op te zetten, waarin alle Russische tegoeden worden ingezet voor de wederopbouw van Oekraïne en niet alleen de rente zoals de Europese Unie (EU) nu voorstelt, ook in het licht van de aangenomen motie-Brekelmans (Kamerstuk 21 501-20, nr. 2034) op dit onderwerp? Hoe kijkt de Minister aan tegen het feit dat zowel binnen de EU als de Raad van Europa (en ook de G7) voorstellen lopen om de bevroren Russische tegoeden in te zetten? Zijn deze voorstellen complementair of zitten deze mogelijk in elkaars vaarwater?

Hoe kijkt de Minister aan tegen het idee om een «Navalny Act» te ontwikkelen, in lijn met de Magnitsky Act die door de EU in 2020 werd aangenomen?

De leden van de VVD-fractie lezen dat Nederland inzet op synergie tussen de Raad van Europa en de EU. Zijn er specifieke beleidsterreinen waarop Nederland de samenwerking wil versterken?

De leden van de VVD-fractie lezen over de mogelijke toetreding van Kosovo tot de Raad van Europa. Wat is de Nederlandse positie ten aanzien van de aanbeveling van de PACE om Kosovo te laten toetreden? Hoe zal Nederland haar positie uitdragen? Wat zijn de kansen van Kosovo om toe te treden tot de Raad van Europa, hoe ziet het krachtenveld eruit? Hoe kijkt de Minister naar het belang van toetreding van Kosovo tot de Raad van Europa, voor de erkenning van Kosovo door meer EU-landen?

De leden van de VVD-fractie vinden het een belangrijke toezegging van het kabinet dat een politiek standpunt over het recht op een duurzaam milieu eerst aan de Tweede Kamer zal worden voorgelegd, zodat hierover beraadslaging kan plaatsvinden. Wat is nu de huidige stand van zaken rond de technische discussie over dit onderwerp? Zijn er opties die technisch de voorkeur genieten en reeds nader uitgewerkt worden? Zo ja, welke zijn dat? Kan de Minister nogmaals bevestigen dat Nederland hierin (ook niet op technisch niveau) voorkeuren uitdraagt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie

De leden van de NSC-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad van Europa van 16-17 mei 2024. Deze leden hebben enkele vragen over de inzet van het kabinet gedurende deze bijeenkomst van de Raad van Europa.

Voor de leden van de NSC-fractie is het van groot belang dat Nederland zijn belangen en waarden blijft behartigen, ten aanzien van de Nederlandse bevolking en op wereldniveau. Veiligheid, vrijheid en democratie staan hoog in het vaandel, waarbij de bijdrage aan de internationale rechtsorde en het naleven van geldende verdragen een prioriteit is.

Politieke gevangenen

De leden van de NSC-fractie zijn bezorgd over de situatie in Rusland ten aanzien van de politieke gevangenen; volgens de resolutie van het «Committee on Legal Affairs and Human Rights» gaat het om meer dan 1000 gevangenen.

De leden van de NSC-fractie zijn tevreden met de keuze van het Comité van Ministers om de zorg met betrekking tot politieke gevangenen en meer specifiek de situatie waarin een van hen, de heer Vladimir Kara-Murza, zich bevindt, te agenderen en te monitoren. Deze leden vragen de Minister om een update te geven over de situatie van de heer Kara-Murza. Daarnaast willen zij weten welke stappen er nog meer genomen gaan worden om de druk te verhogen op Rusland en Belarus om de politieke gevangenen vrij te laten? Kan de Minister een inschatting geven of er zicht is of komt op vrijlating en/of een verbetering van de omstandigheden?

Voortgang inzetten bevroren Russische tegoeden

De leden van de NSC-fractie volgen met interesse de discussie over de mogelijke inzet van de ongeveer 300 miljard dollar aan Russische bevroren tegoeden. In lijn met de motie-Omtzigt (Kamerstuk 36 045, nr. 20) zijn deze leden van mening dat de wederopbouw van Oekraïne allereerst door Rusland, Belarus en oligarchen in die landen betaald moet worden en niet door Europa en de Russische bevolking. Zij vragen de Minister welke mogelijkheden er zijn om toch de tegoeden te besteden voor de wederopbouw van Oekraïne?

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie nemen kennis van de kabinetsinzet ten aanzien van de ministeriële vergadering van de Raad van Europa van 16-17 mei in Straatsburg en terugblik op het afgelopen jaar. Daarover hebben zij een aantal vragen en opmerkingen.

De mogelijke toetreding van Kosovo trekt de aandacht van de leden van de BBB-fractie. Kosovo verdient, net als andere landen binnen en buiten het Europese continent, een plek aan tafel bij de Raad van Europa, mits het land zich ook aan de geldende mensenrechtenregels houdt. De ontstemming die heerst bij de Servische delegatie, geeft een slecht signaal af wat betreft Servische aspiraties als kandidaat voor het EU-lidmaatschap.¹ Deelt de Minister deze mening? En is Nederland voorstander om Kosovo toe te laten treden tot de Raad van Europa?

Ondanks een – in principe – positieve grondhouding om Europese landen tot de Raad van Europa te laten toetreden, hebben deze leden wel grote zorgen over de mensenrechtensituatie in Kosovo. Zo worden burgers in Kosovo met een andere geslachtsvoorkeur nog altijd gediscrimineerd, is het demonstratierecht er discutabel, en is er discriminatie tegen vrouwen.² Zou het toetreden tot de Raad van Europa kunnen leiden tot het internationaal beter onder druk kunnen zetten van Kosovo om de mensenrechtensituatie aldaar te verbeteren? Of zou toetreding tot de Raad van Europa een soort «stempel» zijn voor Kosovo dat de mensenrechtensituatie nu «goed» is?

¹ EuroNews, 23 april 2024, «Top EU diplomats put Serbia against the wall with Kosovo» (<https://www.euronews.com/2024/04/23/top-eu-diplomats-put-serbia-against-the-wall-with-kosovo>)

² Amnesty, Kosovo 2023 (<https://www.amnesty.org/en/location/europe-and-central-asia/western-central-and-south-eastern-europe/kosovo/report-kosovo/>)

Vragen en opmerkingen van het lid van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsinzet ten aanzien van de ministeriële vergadering van de Raad van Europa van 16-17 mei in Straatsburg en terugblik op het afgelopen jaar. Deze leden hebben hier enkele vragen bij.

De leden van de CDA-fractie vragen of de Minister verwacht dat tijdens het Comité van Ministers van 16 en 17 mei aanstaande ook discussie gevoerd zal gaan worden over het mogelijke gebruik van de Russische bevroren tegoeden (ongeveer 300 miljard euro in Europa). Heeft het besluit van de Verenigde Staten om Russische tegoeden ten behoeve van Oekraïne te gaan gebruiken invloed op het Nederlandse standpunt hierover en/of op de discussie hierover binnen het Comité van Ministers? Welke opties liggen wat de Minister betreft op tafel voor verdergaande maatregelen voor het gebruik van Russische bevroren tegoeden? Wat vindt de Minister bijvoorbeeld van het voorstel om te komen tot een «Navalny-wet³», in lijn met de Magnitsky-wet die door de EU in 2020 werd aangenomen?

De PACE heeft recent aanbevolen om Kosovo toe te laten treden tot de Raad van Europa. De Minister schrijft dat Nederland hier in beginsel voorstander van is. De leden van de CDA-fractie vragen onder welke voorwaarden toetreding van Kosovo mogelijk kan worden. Is daar bijvoorbeeld unanimititeit voor nodig?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de stukken betreffende het schriftelijk overleg over de Raad van Europa. Deze leden hebben een aantal vragen en opmerkingen over deze brieven.

Het EHRM heeft onlangs gevonnisd dat landen die aangesloten zijn bij het Europees verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) verplicht zijn concrete maatregelen te nemen om de klimaatdoelen van Parijs te halen. De eerdergenoemde leden zien dat dit waarschijnlijk consequenties gaat hebben voor Nederland, als aangesloten land bij het EVRM. Kan de Minister een inschatting maken van de juridische gevolgen van dit vonnis voor de Nederlandse situatie? Op 14 februari jongstleden heeft de Kamer de motie-Dobbe c.s. «over de bevroren Russische tegoeden inzetten voor de wederopbouw van Oekraïne en het onder druk zetten van Rusland om de agressie te staken» (Kamerstuk 36 410 V, nr 65) aangenomen. De Minister heeft in haar verslag van de Europese Raad van 21 en 22 maart jongstleden aangegeven dat wordt gekeken naar de inzet van de rente op deze tegoeden. Kan de Minister hier een update van geven?

De eerdergenoemde leden juichen deze stap toe. De motie-Dobbe c.s. gaat, naar het oordeel van de eerdergenoemde leden, echter over de tegoeden zelf. Kan de Minister aangeven of, bijvoorbeeld in het kader van de Raad van Europa ook gekeken wordt naar de inzet van de tegoeden zelf om Rusland naar de onderhandelingstafel te bewegen en Oekraïne te steunen in de wederopbouw?

³ EenVandaag, 20 februari 2024, «Vriend van Aleksej Navalny wil «Navalny-wet», waarmee 300 miljard dollar van Russen in Westen in beslag wordt genomen» (<https://eenvandaag.avrotros.nl/item/vriend-van-aleksej-navalny-wil-navalny-wet-waarmee-300-miljard-dollar-van-russen-in-westen-in-beslag-wordt-genomen/>)

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben de stukken ten behoeve van het schriftelijk overleg over de Raad van Europa van 16-17 mei gelezen en hebben de volgende vragen en opmerkingen.

Hoe ziet het kabinet milieu en klimaat in relatie tot het takenpakket en specialismes van de Raad van Europa? Is dit orgaan voor rechtsstaatelijkheid en mensenrechten het optimale gremium hiervoor en waarom, zo vragen de leden van de SGP-fractie. Is de inhoud van het verdrag van de Raad van Europa over milieubescherming middels strafrecht dat op de EU-richtlijn lijkt even verstrekkend als de EU-richtlijn of verstrekkender of zwakker, zo vragen de leden van de SGP-fractie. Hoeveel kost het Internationale Dag tegen Homofobie, Bifobie, Transfobie en Interseksefobie (IDAHOT)-forum en uit welk potje betaalt Nederland daaraan mee, zo vragen de leden van de SGP-fractie. Hoe hoopt het kabinet in AI-wetgeving te zorgen dat de regulering goed en snelheid van technologische ontwikkelingen bijbeent, zo vragen de leden van de SGP-fractie. Hoe wordt hierbij specificiteit of techniek-neutraliteit ingezet?

Hoe voorziet de Minister het samenwerken met Kosovo in de Raad van Europa, terwijl Kosovo niet door elke lidstaat wordt erkend? Welke uitdagingen of problemen voorziet de Minister, zo vragen de leden van de SGP-fractie. Welke aanbevelingen heeft rapporteur Bakoyannis gedaan met betrekking tot de toetreding van Kosovo bij de Raad van Europa, zo vragen deze leden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de Volt-fractie

De leden van de Volt-fractie hebben kennisgenomen van de stukken en hebben de volgende vragen en opmerkingen.

De leden van de Volt-fractie hebben gelezen dat er een team is samengesteld met inhoudelijke en technologische voorbereiding van het Schaderegister voor Oekraïne. Hoe ver staat het met de inhoudelijke en technologische voorbereiding voor het Schaderegister voor Oekraïne?

Ook lezen de leden van de Volt-fractie dat er onder leiding van de voormalig president van het EHRM de categorisering van schade en de eerste definities hiervan zijn opgesteld. Graag zien deze leden een verdere uitleg over de categorisering van schade en de eerste definities. Verder vond tijdens de conferentie Restoring Justice for Ukraine de lancering plaats van het compensatiemechanisme op basis van informatie van het Schaderegister. Wanneer zal het compensatiemechanisme in werking treden?

Ook hebben de leden van de Volt-fractie verheugd het mogelijke lidmaatschap van Kosovo van de Raad van Europa vernomen. Zo is met inachtneming van de aanbevelingen van rapporteur Bakoyannis Nederland in beginsel voorstander van lidmaatschap van Kosovo van de Raad van Europa. Welke aanbevelingen van rapporteur Bakoyannis zijn voor Nederland doorslaggevend voor het toestemmen met het lidmaatschap van Kosovo van de Raad van Europa? Het Comité van Ministers zal het definitieve besluit over toetreding nog moeten nemen. Wanneer verwacht de Minister het definitieve besluit over de toetreding van Kosovo van het Comité van Ministers? Schat de Minister het besluit tot toetreding van Kosovo reëel in? Wat zouden eventuele redenen zijn van het Comité van Ministers om niet toe te stemmen met de toetreding van Kosovo tot de Raad van Europa?

De leden van de Volt-fractie hebben ook kennisgenomen van een ander belangrijk thema binnen de Raad van Europa, de voortgang van het inzetten van 300 miljard dollar aan bevroren Russische tegoeden. Zo gaf de Europese Commissie in maart 2024 aan dat het van plan is om tien procent van de «windfall profits» voor herstel en wederopbouw en negentig procent voor wapenaanschaf voor Oekraïne in te zetten. Hoe ziet de Minister het feit dat zowel binnen de EU als de Raad van Europa als de G7 plannen lopen om de bevroren Russische tegoeden in te zetten? Zijn deze complementair aan elkaar of kunnen ze in conflict komen? Welke weg zou momenteel de voorkeur hebben, wetende dat zowel de EU, de Raad van Europa als de G7 plannen hebben om de bevroren Russische tegoeden in te zetten? Wat zijn hierbij de overwegingen van de Minister? Zoals eerder genoemd loopt er binnen de Raad van Europa momenteel een discussie over het inzetten van de gehele tegoeden, de Navalny Act genoemd. Hoe kijkt de Minister naar het idee om een «Navalny Act» te creëren, in overeenstemming met de Magnitsky Act die werd goedgekeurd door de EU in 2020? Wat zouden eventuele beperkingen zijn van de Navalny Act, bouwend op argumenten dat het de geloofwaardigheid van de banken in het Westen zou kunnen aantasten?

Verder hebben de leden van de Volt-fractie gelezen dat er tijdens de ministeriële vergadering van de Raad van Europa ook aandacht wordt geschonken aan de omstandigheden van politieke gevangenen, met name in Rusland en Belarus. Zo bepaalt de Reykjavik-verklaring van 2023 dat de Raad van Europa meer zal samenwerken met mensenrechtenactivisten, democratische krachten, vrije media en het onafhankelijk maatschappelijk middenveld in Rusland en Belarus. Welke diplomatieke middelen zou de Minister nog kunnen gebruiken om druk uit te oefenen op Rusland en Belarus om politieke gevangenen vrij te laten of hun omstandigheden te verbeteren? Hoe kijkt de Minister naar de situatie van politieke gevangenen met gezondheidsproblemen, zoals Vladimir Kara-Murza?

II Antwoord/ Reactie van de Minister

III Volledige agenda

Reactie op verzoek commissie over de Kabinetsinzet t.a.v. de ministeriële vergadering van de Raad van Europa van 16-17 mei in Straatsburg en terugblik op het afgelopen jaar
(Kamerstuk 20 043, nr. 142)

Antwoorden op vragen commissie over de appreciatie van de Top van de Raad van Europa van 16-17 mei in Reykjavik (Kamerstuk 20 043, nr. 135)
(Kamerstuk 20 043, nr. 137)

Reactie op verzoek commissie over een burgerbrief om een registratiepunt in te stellen voor klachten over het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM)
(Kamerstuk 36 200 V, nr. 98)

Reactie op de motie van het lid Brekelmans over geen onomkeerbare stappen zetten in de keuze voor een instrument omtrent het recht op een schone leefomgeving (Kamerstuk 32 735, nr. 373) (Kamerstuk 32 735, nr. 379).